

Предшколска установа “Ласта“ Голубац

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Септембар 2022.

СТРУКТУРА ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА:

Уводне напомене	3
1. Портрет установе	4
1.1. Локално окружење	4
1.2. Организациона структура установе;	4
1.3. Култура установе: мисија и мото установе.	9
Мото Установе.....	10
2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно-образовног рада	10
2.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења;.....	10
2.2. Понуда програма и услуга;.....	11
2.3. Физичко окружење као димензија програма.	12
3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе	13
3.1. Партнерство са породицом;	13
3.2. Повезаност са локалном заједницом	14
3.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група	15
3.4. Транзиција и континуитет у образовању.	16
4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе.....	18
4.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање.....	18
4.2. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма.....	20

Уводне напомене

Предшколски програм предшколске установе је документ који доноси предшколска установа, односно школа која остварује припремни предшколски програм на основу Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 27/18 - др.закони, 10/19, 6/20 и 129/21), Закон о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС", број 18/2010, 101/2017, 113/2017-др.закон, 95/2018-др.закон, 10/2019, 86/2019-др.закон, 157/2020-др.закон, 123/2021-др.закон и 129/2021) и других релевантних подзаконских аката, а у складу са Правилником о Основама програма предшколског васпитања и образовања (у даљем тексту: Основа програма) ("Службени гласник РС", - Просветни преглед“, број 16/2018.

Предшколским програмом конкретизују се теоријско - вредносна полазишта предшколског васпитања и образовања дата у Основама програма предшколског васпитања и образовања (2018) кроз спецификацију праксе предшколске установе у њеном реалном контексту. Димензије контекста предшколске установе су локално окружење, структура и култура установе и начини учешћа свих актера којима се обликује и гради пракса предшколске установе и програм васпитно-образовног рада са децом.

Предшколским програмом се дефинише пракса предшколске установе којом се стварају услови за реализацију квалитетног програма васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста.

Предшколски програм је један од оријентира на основу којег установа израђује Годишњи план и Развојни план установе. Полазишта предшколског програма садржана су у концепцији Основа програма којом се одређује пракса предшколске установе и димензије програма предшколског васпитања и образовања кроз: теоријско-вредносна полазишта, циљеве и разумевање контекстуалне природе васпитно-образовног програма. У складу са концепцијом Основа програма (2018) пракса предшколске установе треба да буде демократска, инклузивна и рефлексивна, да се развија кроз реални програм у конкретном контексту, заједничким учешћем деце и одраслих којим се подржава добробит детета, подржава породица и аутономија, креативност и професионалност практичара.

1. Портрет установе

1.1. Локално окружење

Објекат Предшколске установе „Ласта“ смештен у Голупцу, Општинском центру са седиштем у источној Србији, на десној обали Дунава који представља и природну границу са суседном Румунијом. Близина Националног парка Ђердап даје посебну драж лепоти овог краја.

Веома повољан и интересант географски положај Голупца уз значајна улагања локалне самоуправе доприноси успону овог краја на лествици туристички значајних дестинација. Културно – историјски споменици (Голубачка тврђава) и верски објекти (манастир Тумане) привлаче све већи број туриста, а као исход оваквог развоја су бројне културне манифестације у којима често учешће узима и наша Установа.

Улагањем у туризам Општина Голубац обезбедила је и нови ресурс у погледу музејских поставки у Народној библиотеци „Вељко Дугошевић“ и Голубачкој тврђави. Мањкавост ресурса огледа се у недостатку сталног позоришта и културног центра. Активношћу запослених у ТО Голубац, Народној библиотеци „Вељко Дугошевић“ и Голубачкој тврђави у одређеној мери надокнађују се ти недостаци те се организују различити културни садржаји и манифестације којима се и наша Установа често прикључује. Исто тако, позитиван је одзив и на манифестације чији је иницијатор Предшколска установа.

Близина Основне школе, градског парка, спортских терена, градског трга и библиотеке чини да Установа има на располагању различите ресурсе за реализацију различитих садржаја и активности ван објекта.

1.2. Организациона структура установе;

Предшколска установа „Ласта“ располаже објектом површине 521,93м² који је смештен на самој обали Дунава у непосредној близини Основне школе „Бранко Радичевић“ и двориштем које се простире на 20 ари. Сви радни простори су наменски, веома добро опремљени дидактичким средствима и прилагођени раду са децом предшколског узраста. У корак са временом, Установа располаже и завидном информационом технологијом што умногоме доприноси квалитету рада.

Установа је до сада задовољавала потребе свих заинтересованих корисника са територије целе Општине те није било листе чекања. Међутим, последњих година са растом стопе запослености и порастом броја досељених породица, расте и потреба за већим бројем места за смештај деце у Предшколску установу.

Радна година почиње 1. септембра и завршава се 31. 08. текуће године. У Установи се празнују државни и верски празници у складу са законом. Деца уписана у предшколске групе поштују основношколски календар за ту текућу

годину.

Радно време Установе је од 6:00 до 16:00 часова. Деца су распоређена, према потребама родитеља на целодневни и полудневни боравак. Деца уписана на целодневни боравак могу да бораве у Установи од 6:30 до 15:30 часова, а на полудневни од 7:30 до 12:30 часова. Припремни предшколски програм реализује се у периоду од 8:00 до 12:00 часова.

Пријем деце врши се до 8:00 часова, када почиње доручак. Програм васпитања и образовања реализује се од 9:30 до 11:30. Деца ручају од 11:30 до 12:00 часова у млађим групама, а у старијим од 12:00 до 12:30, после чега је до 14 часова поподневни одмор за децу млађег узраста, и мирне активности за децу старијег узраста која су на целодневном боравку. Ужина је у 14 часова, после чега је одлазак кућама до 15:30.

Пријављивање деце за наредну радну годину траје месец дана и врши се у мају на основу конкурса. Конкурс се објављује на Интернет страницама и на огласној табли Установе као и путем огласних плаката који се достављају и у сва села Општине Голубац.

Пријем деце врши комисија за пријем на основу Правилника о упису деце у Предшколску установу "Ласта" из Голупца. Комисија има три члана, од којих су два васпитачи, које именује Васпитно-образовно веће и медицинска сестра-васпитач. Предност приликом пријема имају деца чија су оба родитеља запослена (или студенти), деца из осетљивих група и треће и четврто дете. Упис деце после наведеног рока могућ је само ако има слободних места.

У циљу уписа деце у Предшколску установу „Ласта“ свим грађанима доступна је и услуга Е-вртић, која омогућава електронску пријаву за упис деце у Предшколску установу. Пријаву родитељи могу извршити на Порталу е-Управа, попуњавањем електронског обрасца, при чему Извод из матичне књиге рођених и уверење о запослењу није потребно, јер ће се неопходни подаци прибављати по службеној дужности. Рад са децом се прекида због хигијенско-техничких припрема за наредну радну годину и коришћења годишњих одмора запослених крајем августа месеца.

Простор за реализовање припремног предшколског програма у Установи одговарајуће је опремљен намештајем, аудио-визуелним средствима и другим дидактичким материјалом. Средства за васпитно - образовни рад се редовно набавља у складу са потребама и одлукама Васпитно-образовног већа и материјалним могућностима Установе. Велики број средстава израђују и сами васпитачи, у сарадњи са родитељима

У објекту 1, централни део заузима хол, из кога су улази у радне собе за две васпитне групе, канцеларије, кухињу и санитарне чворове. У новоизграђеном делу објекта (2) доступан је простор за три васпитне групе са санитарним чворовима. Из хола овог дела објекта степениште води у Играоницу, од ове године због повећаног обухвата деце пренамењену за радну собу са могућношћу и даље да се са децом реализују телесне активности и приређују приредбе и позоришне представе.

Две собе, у којој бораве јаслена и средња група, имају излаз на наткровљену терасу од којих свака заузима површину од по 23,6м². Овај простор доступан је за коришћење и осталим васпитним групама а користи се и за приредбе, дружења и посете.

Све радне собе опремљене су за рад по савременој образовној технологији, имају центре за мултимедију у којима деца могу да уче уз помоћ рачунара. Сва деца и васпитачи имају могућност коришћења Интернета у својим радним собама и у свим

радним собама распоређена је примљена донација ЕУ у виду намештаја, технике и играчака на основу узраста и потреба деце и васпитача.

Васпитном особљу доступна је богата стручна литература и литература потребна за васпитно – образовни рад. За родитеље је такође издвојен део библиотеке који располаже насловима који имају сврху јачања родитељских компетенција.

Фонд библиотеке се редовно допуњује.

Храна се припрема у кухињи која се налази у објекту Установе. Кухиња је у потпуности реновирана и испуњава све санитарне услове. Направљена је нова организација и распоред опреме, што омогућава запосленима бржу и бољу ефикасност у раду. Уз велико залагање запослених у кухињи оброци се припремају редовно и на време и до сада није било проблема у погледу санитарно-хигијенске исправности. Намирнице се набављају једном или више пута недељно у зависности од потреба. Кухиња је опремљена одговарајућом опремом и посуђем и допуњена новим. Поред професионалне машине за прање посуђа, кухиња располаже са свим професионалним апаратима, уређајима и опремом за несметани рад. Храна која се припрема за децу је задовољавајућег квалитета и у погледу укуса и у погледу санитарне исправности, што показују достављени извештаји директору од стране санитарног техничара.

Поред унутрашњег простора Установа поседује и пространо двориште, које је испуњено различитим справама за физичке активности деце предшколског узраста (љуљашке, клацкалице, тобогани, возић, „аутић“...).

У дворишту су смештени и пешчаник, дрвене кућице са намештајем и играчкама, клупице, као и средства за игру деце, направљена од природних и рециклажних материјала.

Комплетан простор Предшколске установе обезбеђен је видео надзором ради додатне безбедности деце, родитеља, запослених и имовине Установе.

За потребе посла – набавка хране, опреме, материјала за рад, превоз деце и службена путовања, Установа располаже службеним аутом.

Табела 1: Капацитет објекта

<i>Просторни капацитет</i>	<i>Број група</i>	<i>Број уписане деце</i>	
<i>Капацитет објекта</i>	521,93м ²	5	80
<i>Површина дворишта</i>		20 ари	

Табела 2: Просторије Установе

<i>Редни број</i>	<i>Назив просторије</i>	<i>Површина</i>	<i>Број</i>
1.	Главни улаз-трем	5,40 m ²	1
2.	Ветробран	4,93 m ²	1
3.	Хол	26,75 m ²	1
4.	Гардероба	11,60 m ²	2
5.	Канцеларија	10,26 m ²	1
6.	Групна соба	68,90 m ²	2
7.	Санитарни чвор	7,92 m ²	2
8.	Кухиња	15,21 m ²	1
9.	Магацин	3,14 m ²	1
10.	WC за особље	1,26 m ²	1
11.	Предпростор-пер.	2,38 m ²	1
12.	Предпростор-гард.	3,04 m ²	1
13.	Котларница	18,4 m ²	1
14.	Тераса	23,6 m ²	2
15.	Улаз 2	6,6 m ²	1
16.	Хол	7,8 m ²	1
17.	Групна соба	42,5 m ²	1
18.	Групна соба	32,5 m ²	1
19.	Санитарни чвор	6,66 m ²	1
20.	Ходник	4,5 m ²	1
21.	Простор за одлагање	1,98 m ²	1
22.	WC за особље	1,98 m ²	1

23.	Степениште	13,26 m ²	1
24.	Санитарни чвор	6,84 m ²	1
25.	Играоница	82,5 m ²	1
Укупно		521,93m²	

Табела 2: Структура васпитних група

<i>Целодневни 1 – 5,5 година</i>		<i>Припрема за школу 5,5 – 6,5 година</i>				<i>Свега:</i>	
		<i>Целодневни</i>		<i>Полудневни</i>			
<i><u>Број група</u></i>	<i><u>Број деце</u></i>	<i><u>Број група</u></i>	<i><u>Број деце</u></i>	<i><u>Број група</u></i>	<i><u>Број деце</u></i>	<i><u>Број група</u></i>	<i><u>Број деце</u></i>
4,5	74	1	8	1	8	6,5	90

Табела 3: Кадровска структура

<i>Редни број</i>	<i>Профил стручности</i>	<i>Број запослених</i>	<i>Степен стручне спреме</i>	<i>Године стажа</i>
1.	<u><i>Руковођење</i></u>	1		
	Милена Ђурђевић		VII	14
2.	<u><i>Васпитач</i></u>	8		
	Јелена Илић		VII	25
	Мирјана Настасовић		VI	21
	Оливера Машић		VI	19
	Биљана Кировски		VI	13
	Лидија Милошевић		VI	5
	Маријана Милојковић		VII	1
	Јелена Ђокић		VI	1

	Марија Радмановић		VII	1
3.	<u>Медицинска – сестра васпитач</u>	2		
	Јасмина Стојановић		IV	27
	Драгана Станковић		IV	12
4.	<u>Домар</u>	1		
	Милан Радмановић		IV	5
5.	<u>Главни кувар</u>	1		
	Јасна Пајић		IV	5
6.	<u>Спремачица</u>	2		
	Јелена Гајић		Основна школа	20
	Светлана Марковић		Основна школа	1
7.	<u>Помоћни радник</u>	1		
	Славица Гајић		Основна школа	30
	СВЕГА:	16		

Васпитно-образовни рад се остварује на српском језику.

1.3. Култура установе: мисија и мото установе.

Мисија наше Установе одређена је вредносним полазиштима „Година узлета“ – основа програма предшколског васпитања и образовања и осликава оно у шта верујемо и што сматрамо вредним и важним, оно чему, као значајан део живота деце и породица, тежимо.

Стручно и компетентно особље као и ресурси са којима располажемо уз партнерство са породицом предност је која нам омогућава да стварамо безбедно, пријатно и подстицајно окружење за боравак деце, те да код њих подстичемо самосталност, поверење у себе, радозналост, жељу за сазнавањем, креативност и слободу у изражавању мисли и осећања. Перспектива детета је основни покретач у грађењу програма заснованог на интегрисаном учењу и игри.

Велику пажњу посвећујемо грађењу културе уважавања и узајамне сарадње, тимски рад и поделу лидерства. Подстичемо континуиран професионални развој, аутономију,

креативност и професионалност и проактивно заступамо интересе деце и породица.

Негујемо осећање припадности локалној заједници, толеранцију и поштовање различитости.

Мисија Установе

Уиграни тим Предшколске установе „Ласта“ одувек ствара атмосферу у којој деца осећају да се верује у њихове могућности, разуме оно што је деци важно и негује заједничтво учешћа деце и одраслих у учењу и развоју. Тако смо развили окружење у коме расте и развија се дете које је прихваћено, поштовано, уважено и срећно.

Емитовањем добродошлице, пружањем подршке и уважавањем породице, добили смо партнере чији однос функционише на темељу узајамног поверења и поштовања. Циљ нам је исти и заједничке снаге усмерили смо на добробит детета.

Мото Установе

Желимо да у нашој Установи отворимо све могућности како би деца своју енергију, истрајност и ентузијазам који поседују усмерила на овладавање и развијање бројних капацитета. Свесни да од нас зависе деचे могућности, њихова личност и успешност у даљем животу, тежимо да будемо најсигурнија грана при узлетању сваког тог јединственог и целовитог бића.

Наше снаге усмерићемо да постајемо све бољи стручњаци који ће још квалитетније и ефикасније реализовати васпитно – образовни рад јер од нас зависи колико ће узлет бити успешан.

2. Предшколска установа као место реалног програма васпитно - образовног рада

2.1. Васпитно-образовни програм као израњајући програм заједничког живљења;

Контекстом наше Предшколске установе која је одређена културом и структуром саме установе, непосредном заједницом и свим учесницима програма уз неговање одређених система вредности, исказаних и подразумевајућих норми, писаних и неписаних правила, традиције,

очекивања и образаца односа по којима установа функционише градимо средину са условима у којима ће се развијати квалитетан реалан програм који ће бити подложен критичком преиспитивању.

Предшколска установа „Ласта“ се континуирано развија у правцу демократске, инклузивне и рефлексивне праксе, градећи реални програм у конкретном контексту, заједничким учешћем деце и одраслих. Усмерени смо да подржимо добробит деце, породице и аутономију, креативност и професионалност практичара. Програм се гради кроз заједничко учешће свих учесника - деце породице и васпитача, у конкретном контексту заједнице којој сви припадамо, полазећи од концепције Основа програма.

Програм није унапред прописан, већ је израђајући, јер се односи на конкретну децу, њихове породице и развија се уважавајући специфичности животног окружења породица и Установе. При томе се водимо **принципима развијања реалног програма** датим у Основама програма:

- *принцип усмерености на односе;*
- *принцип животности;*
- *принцип интегрисаности;*
- *принцип аутентичности;*
- *принцип ангажованости;*
- *принцип партнерства.*

Принципи подржавају грађење и неговање односа уважавања, сарадње, одговорности и заједништва. Заједништво је организовано око смислених ситуација (интегрисаног) учења које израђају из искуства, питања, догађаја, збивања у групи и заједници. Сваки члан заједнице је уважен у својој аутентичности и негује се индивидуализовани приступ сваком детету уз подршку деци са сметњама у развоју и инвалидитетом и деци из других осетљивих група. У развијању програма фокус је на уважавању перспективе деце и породице и повезивању са локалном заједницом.

Водећи се циљем програма предшколског васпитања и образовања који на прво место ставља подршку добробити детета у Предшколској установи „Ласта“ ствара се подстицајна средина која ће допринети тој добробити како кроз односе тако и кроз делање. У том смислу постављени су развојни циљеви за период од 2022-2027. који су усмерени на стварање подстицајног окружења за развој и учење деце, грађење квалитетних односа међу децом, одраслима и са локалном заједницом, развијање програма који ће бити заснован на реалним животним искуствима деце и усмерен на ситуације које су за њих смислене, оснаживање рефлексивности и тимског рада практичара и повезивање у истраживачку заједницу која гради квалитет предшколског васпитања и образовања.

2.2. Понуда програма и услуга;

Због немогућности организовања посебних, додатних и специјализованих програма Предшколска установа „Ласта“ организује следеће повремене програме:

- „Еко –недеља“ – програм који се реализује једном годишње у складу са Годишњим планом рада. У програм су укључене све васпитне групе, васпитачи, родитељи и шира друштвена заједница. Реализацијом овог програма тежи се развоју еколошке свести и стицању практичних знања о начинима очувања животне средине.

Током трајања програма обележавају се сви датуми важни за животну средину, организују еколошке радионице кроз које се деца упознају са рециклажом, приређују позоришне представе са еколошком тематиком.

- „Позориште у вртићу“ – програм који се реализује периодично у току године везано за обележавање значајних датума и празника (Нова година, Еко – недеља, Дечја недеља и друго) и у њега су укључена деца свих васпитних група.. Циљ програма јестварање културних навика понашања на позоришној представи, развој говора код деце, маште, естетских норми, сценских покрета.

- *Енглески језик* – програм који се реализује у сарадњи са школицом енглеског језика. Реализацијом овог програма 2 пута недељно током радне године, деца се навикавају на енглески језик и усвајају прве појмове на енглеском. Програм похађају деца средње, старије и предшколске групе.

- *Излет у Свилајнац* – програм који се реализује једном годишње, крајем радне године и укључује старије васпитне групе зависно од заинтересованости родитеља. Подразумева обилазак Дино парка.

2.3. Физичко окружење као димензија програма.

Како **физичко окружење** (просторно-временска организација) на директан начин обликује положај детета у програму нарочита пажња посвећује се простору, његовом сталном структурирању, развијању, обогаћивању и осмишљавању. Односи који проистичу из физичког окружења и којима се истовремено обликује физичко окружење чине непосредну средину за учење у складу са концепцијом Основа програма „Године узлета“.

На овај начин подржавамо:

- Сарадњу и позитивну међузависност
- Уважавање посвећености у активности и иницијатива
- Истраживање, експериментисање и стваралаштво
- Различитост
- Припадност и персонализованост
- Телесни, сензорни и естетски осећај и зачудност

Простор у радној соби, структуриран је на различите просторне целине помоћу ниских полица и преграда, прозирних завеса и слично. Дефинисаним просторним целинама омогућава се деци предвидљивост и сигурност у простору – да знају где се шта налази и да могу да буду самостална и истовремено да се пружа могућност различитих врста истраживања. Сваку просторну целину васпитач мења и допуњује уношењем различитих средстава и материјала са намером да прошири игру и истраживање деце.

Простор је променљив и динамичан. Приступачан је деци, подстицајан, инспиративан и омогућава деци да бирају активности и садржаје и начине груписања - могу да раде заједно и сарађују, али и да се осаме и да самостално користе материјале на различите

начине. Деца имају могућност да реорганизују простор, уређују га, истражују, креирају, стварају. На тај начин деца граде лични и групни идентитет и добијају прилику да се осете уважено и одговорно, а пре свега имају мноштво прилика да уживају и да се радују.

Промене у простору резултат су истраживања иницираних дечјим питањима, игром и пројектима које као мале заједнице развијају. Материјали који се могу наћи у простору су природни, дрвени, пластични, рециклажни и други који омогућавају вишенаменско коришћење и подстичу дечју машту и креативност. Осим играчака и материјала са вишенаменском употребом (рестлова), у простору се могу пронаћи и реални предмети који омогућавају деци непосредан доживљај стварности. Двориште и сви простори вртића су места за игру и учење и одражавају концепцију Основа програма. Функције свега изложеног у простору су истраживање, видљивост програма, персонализованост (даје слику идентитета групе и појединаца), и подстицање заједничког учешћа свих актера (деце и одраслих у вртићу и заједници).

Сем физичког окружења доступног унутар Установе деци се доступним чини и шире физичко окружење:

- свакодневно се користи отворени простор за различите активности, игре и истраживања;
- простор целог вртића (посебно заједнички простори као што су ходници, атријуми, сале) за различите начине сусретања и заједничког учешћа деце различитих узраста и других одраслих;
- различита места у заједници као места активности деце.

Временска организација је флексибилна у односу на структурирање редоследа и трајања различитих ситуација и активности у вртићима. Дневни ритам активности је устаљен, што омогућава предвидљивост и помаже деци да стекну дневне рутине. Свакодневне активности (обедовање, спавање, боравак напољу...) се планирају у дијалогу са породицом и локалном заједницом, а у складу са потребама деце. Уважавају се индивидуалне разлике (у вези са исхраном, одмором) које подржавају дечју добробит. Промисља се о начинима договарања са децом о правилима везаним за рутине и подстиче самосталност деце у обављању рутина.

3. Предшколска установа као место демократске и инклузивне праксе

3.1. Партнерство са породицом;

Породица је примарни и најважнији васпитач деце.

Партнерство са породицом градимо кроз:

- *узајамно поверење и поштовање;*
- *познавање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране;*
- *сталну отворену комуникацију и дијалог;*
- *препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране;*
- *заједничко доношење одлука и спремност на компромисе и промене;*

Неговањем рефлексивности у раду практичари унапређују своје компетенције које се односе управо на развијање партнерства са породицом, кроз дијалог и размену у оквиру малих заједница практичара на нивоу Установе.

Родитељи су укључени у процес рада и вредновања квалитета Установе у оквиру следећих саветодавних и стручних тела: Управни одбор, Савет родитеља, Стручни актив за развојно планирање, Тим за самовредновање, Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе, Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања. Разматрајући актуелна питања из живота Установе која се тичу њихове деце, породице учествују у доношењу одлука, решавању проблема, превазилажењу изазова, унапређивању квалитета рада. Поред учешћа родитеља у раду саветодавних и стручних тела, подржава се активно учешће породице у непосредном животу и раду вртића. Стварају се могућности и прилике да породице одлучују и активно доприносе васпитању и образовању своје деце: родитељски састанци, осмишљавање и реализовање различитих радионица, неговање родитељских иницијатива, креирање постера, штампаних и видео материјала којима се родитељи позивају на учешће.

Предвиђени су различити видови сарадње са родитељима, као и бројне прилике за заједничко живљење, дружење и грађење квалитетних односа, међусобно упознавање и размену. Партнерство се гради од почетка, већ на првим родитељским састанцима. Припремљени су и информативни флајери о процесу адаптације, игри, иницијативи, организацији живота и рада у вртићу, различити упитници. Индивидуални (саветодавни, информативни...) разговори и подршка родитељским компетенцијама од стране васпитача и мед. сестара-васпитача су породици на располагању свакодневно. Континуирано се остварује сарадња и размена информација о развоју и напредовању и социјалном функционисању детета током свих транзиционих периода.

У оквиру програма се развијају различити облици сарадње у складу са потребама и породице и програма, а критеријуми за планирање и реализацију појединих облика заснивају се на партнерском односу.

3.2. Повезаност са локалном заједницом

Локална заједница чини друштвени и културни контекст у коме дете одраста, као и шире окружење које обухвата физичку и социјалну средину (различите установе, институције, организације, различите социјалне групе). За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење - породица, вртић и друге институције и места које

посећује (дом здравља, места за изласке и забаву, продавнице, игралишта и сл.).

Предшколска установа „Ласта“ је активан партнер и учесник у дешавањима у локалној заједници било као гост или са улогом домаћина дешавања. Деца учешћем у заједници, користећи њене ресурсе и просторе, развијају нова знања, осећање припадништва и заједничког социјалног учешћа, властиту вредност и идентитет. Наша установа тежи што већој видљивости и промовисању значаја квалитетног раног васпитања и образовања у заједници, континуирано развијајући сарадњу, партнерство, и умрежавање са свим актерима који доприносе подршци раног развоја деце. Креирањем подстицајнијих услова за децу и породицу подржавају се добробити, остварују међусобни позитивни утицаји и дугорочно подиже општи квалитет живота у заједници. Тежимо да промовишемо слику о детету као компетентној, активној особи која има право и могућности да активно учествује у обликовању заједнице у којој живи. Установа користи различите ресурсе и просторе у заједници за реализацију активности (отворене просторе, институције образовања, културе и спорта итд.) и учествује у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције). Промовисање Установе у локалној заједници остварује се и кроз учешће у многобројним акцијама и манифестацијама у граду и кроз повезивање са другим образовним програмима и организацијама које се баве децом и породицом.

Континуирана сарадња видљива је и у партнерствима и сарадњи са другим институцијама: установама културе, установама спорта и рекреације, струковним удружењима, удружењима грађана, организацијама и савезима. Предшколска установа остварује партнерство и сарадњу и са привредним, пословним и услужним организацијама, које пружају подршку у реализацији неких активности или акција.

Отвореност Установе огледа се и кроз присуство волонтера и студената који реализују стручну праксу, стичу радно искуство и реализују пројекте у вртићима. Сарадња Установе и основне школе се континуирано одвија кроз посете предшколске деце школи, заједничко учешће на манифестацијама, као и кроз посете учитеља, деце, васпитача и родитеља чија деца полазе у школу.

Установа о свом раду и актуелним дешавањима информисе родитеље и заједницу путем веб сајта установе, фејсбук групе за родитеље и васпитаче, а комуникација са породицама одвија се и путем других онлајн канала комуникације (Вибер групе). Многобројне активности Установе пропраћене су и медијски - телевизијским емисијама и текстовима у локалним медијима.

3.3. Рад са децом и породицама из осетљивих група

Унапређивање инклузивног образовања има приоритет у раду Установе. Установа је формирала Тим за инклузију као вид систематске подршке унапређивању и развијању инклузивне културе установе и неговању инклузивне праксе. Путем едукације васпитача и медицинских сестара васпитача, коришћењем релевантне стручне литературе и применом дигиталних технологија континуирано радимо на повећању отворености и

осетљивости за инклузивност и унапређивање компетенција за планирање и реализацију васпитно-образовног рада и различитих облика додатне подршке у овој области.

Приоритети у раду Тима за инклузију:

- *Неговање инклузивне праксе путем сензибилизације и едукације запослених и родитеља и локалне заједнице;*
- *Унапређивање педагошке документације везане за праћење развоја детета;*
- *Подршка васпитачу у планирању и реализацији васпитно-образовног рада са децом којој је неопходна додатна подршка у развоју;*
- *Подршка родитељима деце са сметњама у развоју.*

Породица детета није непроменљива и подложна је многим кризама током раста детета које зависе од контекста: болест, развод, смрт, губитак посла, сиромаштво, низак ниво образовања, инвалидитет, алкохолизам и у том смислу свака породица може да буде осетљива. Породице често трпе и дискриминацију и социјалну искљученост. Све су то ситуације када је породици потребна подршка, посебно породици са дететом предшколског узраста. Предшколска установа има одговорност за доступност своје подршке и отворен је за сву децу из локалне заједнице. За потребе додатне подршке Установа је формила и под тим Тима за инклузију „Подршка деци и породици“ како би што боље створила путању превазилажења појединих ситуација у породици.

Васпитни кадар константно је усмерен на пружање подршке целовитом развоју детета, васпитној функцији породице и укључивању детета и одраслих у друштвену заједницу. Препознавањем и адекватним реаговањем, Предшколска установа, кроз своје програме пружа различите врсте подршке: вршњачке, колегијалне, стручне, институционализоване, системски регулисане, усмерене на најбољи интерес и добробит детета.

3.4. Транзиција и континуитет у образовању.

Транзициони периоди представљају временске периоде током којих дете доживљава промену због преласка са једног на други ниво васпитања и образовања. Они обухватају неколико месеци пре преласка на следећи ниво и неколико месеци након преласка и односе се на: први полазак у вртић/јаслице (прелазак из породице у вртић), прелазак из јаслица у вртић, прелазак из једне групе/вртића у други и полазак у школу.

Програми транзиције се пажљиво разрађују и реализују, уз уважавање перспективе детета и родитеља, подстицање партнерства и уважавање могућности и ресурса вртића, породице и заједнице.

Активности усмерене на успешно прилагођавање и добробит детета, планирају се и реализују у узајамној сарадњи са породицом, уз укључивање других стручњака и установа, уколико постоји потреба (ЦЗСР, ДЗ, ИРК, други вртић, школа и сл.). Обезбеђују

се повољни услови за прилагођавање детета, креирањем подстицајне средине и осмишљавањем активности, уз активно присуство родитеља током првих дана боравка детета у јаслицама/вртићу, поштовање индивидуалног ритма детета и постепено одвајање од родитеља.

Програми адаптације деце на јаслице/вртић доносе се у партнерству са породицом, уз уважавање јединствености детета, његових навика и потреба, и пружање подршке породици и деци.

Након уписа деце у Предшколску установу, сваке године се организује се заједнички састанак медицинских сестара-васпитача и васпитача са родитељима који су уписали децу у неку од васпитних група. Циљ оваквог вида подршке родитељима је њихово благовремено упознавање са процесом адаптације, могућим током и факторима који утичу на адаптацију деце и породица и мерама које имају за циљ да овај процес учине лакшим и успешнијим. У ту сврху за родитеље се припремају и информативни флајери са свим неопходним упутствима и саветима за што успешнију адаптацију.

Смисао заједничког боравка деце и родитеља током првих дана у вртићу је у томе да прелазак детета у нову средину има ослонац у ономе што му је блиско и познато, да нову средину упозна уз подржавајуће присуство особе за коју је везано и коју познаје. То је период у коме се активно прилагођавају и одрасли и деца, јер се кроз узајмне интеракције креира нови контекст у коме се моделују узајмна очекивања, утврђују рутине и успостављају обрасци понашања. Због тога је овај период посебно значајан и важно је да буде добро испланиран, а истовремено врло флексибилан. Посебна пажња поклања се стварању поверења и добре сарадње са породицом, јер је то темељ квалитетних, узајмно уважавајућих односа и партнерства са породицом.

Једна од важних активности у овом периоду је и грађење идентитета групе, како би дете препознало сличности које га повезују са групом, доживело групу као своју и осетило сигурност, блискост и припадање. Дете такође уочава различитост и препознаје себе као јединствену и непоновљиву особу, која је вредна сама по себи и значајна као појединац, а истовремено и као члан својих група (породица, вршњачка група у вртићу, итд.)

Остваривање припремног предшколског програма доприноси програмском и организационом повезивању предшколског и школског система, као претпоставке остваривања континуитета у васпитању и образовању деце. Због тога овај транзициони период представља заједничку одговорност предшколске установе, школског система и породице како би се олакшао прелазак детета у ново окружење. Циљ је обезбеђивање континуитета квалитетног физичког и социјалног контекста за развој и учење кроз холистички приступ детету, уз уважавање индивидуалних карактеристика и права сваког детета.

Деца предшколског узраста и њихове породице се, током припремног предшколског програма, упознају се са особеностима школског система. У години пред полазак у школу сарадња Установе и Основне школе „Бранко Радичевић“ се континуирано одвија. Посете школи, упознавање са школским простором и запосленима, стицање увида о изгледу

школског часа... чине саставни део овог транзиционог периода.

Када су у питању деца из осетљивих група, трудимо се да одржимо континуитет и уважавамо сложеност транзиције између школског и предшколског система. Како унапређење инклузивности образовања има приоритет у Установи, настојимо да са породицама, васпитачима и представницима школе заједно планирамо процес преласка из вртића у школу. Заједно са породицом детета разматрамо у којој мери би документација која постоји, у виду педагошког профила, мера индивидуализације, или индивидуалног плана подршке, била од користи за креирање подстицајног окружења и ситуација у школи. Заједно са родитељима као партнерима креирамо праксу која се уз њихову сагласност преноси и у школски систем и има позитиван ефекат на учење и развој детета.

4. Предшколска установа као место рефлексивне праксе

4.1. Заједница рефлексивне праксе: развој праксе, професионални развој и јавно деловање

Развијајући заједницу рефлексивне праксе васпитачи континуирано раде на:

- ▶ разумевању концепцијских поставки Основа програма и њихово утемељење као лично релевантних и повезаних са властитом праксом што изускује стално преиспитивање и промишљање о концепцијским поставкама и личним уверењима и пракси;
- ▶ учешћу у развијању рефлексивне праксе у Установи кроз сарадњу, размене и заједничка истраживања;
- ▶ критичком преиспитивању културе и структуре Установе и то у сарадњи са колегама;
- ▶ повезивању са колегама из других установа ради размене искустава и заједничких истраживања;
- ▶ учешћу у развојним пројектима на локалном и националном нивоу;
- ▶ избору семинара стручног усавршавања који су релевантни за развијање рефлексивне праксе и професионално оснаживање;
- ▶ учешћу и излагању на стручним скуповима;
- ▶ праћењу савремене стручне литературе и трендова развоја предшколског васпитања и образовања;
- ▶ сагледавању и критичком преиспитивању друштвених и културних фактора којима се обликује пракса предшколског васпитања као и њихових развојних трендова.

Кључна подручја за развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање у нашој Установи одређена су у складу са новом концепцијом Основа

програма предшколског васпитања и образовања – „Годинама узлета“ и разрађена кроз циљеве нашег Развојног плана за период 2022-2027.године. Процес обука кроз пројекат „СУПЕР“ и имплементација нових Основа програма биће основа за даље развијање заједнице рефлексивне праксе и професионално оснаживање васпитача. Заједнице учења ће се креирати тако да подрже процес имплементирања нових Основа програма и развијају се уживо и онлајн. У заједницама учења практичара, сви узимају учешће. Учење се организује око релевантних питања, проблематике из праксе и истраживања која покрећу практичари, или узимањем учешћа у истраживањима, пројектима и процесима заједно са релевантним установама.

Рефлексивност практичара је основ развијања програма и праксе. Усмерени смо на унапређивање квалитета васпитно - образовне праксе и развој улоге професионалца као заступника значаја раног развоја и квалитетног предшколског васпитања и образовања. На тај начин стварамо средину/заједницу која дете види као компетентну особу, предшколску установу као место живљења и заједничког грађења програма уз учешће свих: деце, родитеља, породице и локалне заједнице.

Хоризонталне размене и истраживања практичара су основни ослонац развоја праксе и грађења односа заснованих на поверењу, уважавању, размени и узајамној подршци. У установи се планирају различити начини остваривања хоризонталног учења и истраживања практичара, чиме континуирано преиспитујемо теоријска и практична полазишта и сопствене праксе у дијалогу са колегама, породицом и децом. План стручног усавршавања реализоваће се и кроз рад Васпитно–образовног већа и Педагошког колегијума. Годишњим планом стручног усавршавања планирамо и редовно стручно усавршавање васпитача и медицинских сестара - васпитача путем акредитованих семинара и стручних скупова. Осим наведеног, васпитачи планирају и похађање онлајн предавања, конференција и обука.

Похађани семинари се реализују и презентују на Васпитно – образовном већу и Педагошком колегијуму Установе. Планира се виши степен хоризонталних размена у наредном периоду, јер овај вид професионалног оснаживања има вишеструке ефекте на квалитет рада и јачање компетенција. Једна од области која за већину васпитача и мед. сестара-васпитача предствља велику новину јесте употреба веб алата у васпитно-образовном раду, што отвара потребу за организовањем различитих облика усвајања и унапређивања дигиталних компетенција практичара.

У Установи се заговара значај раног образовања у партнерству са локалном заједницом, развијајући и ширећи понуду програма (диверсификовани програми, програми подршке деци са тешкоћама у развоју и др).

4.2. Вредновање кроз праћење и документовање остваривања предшколског програма

Планирање васпитно - образовног процеса настаје и развија се у заједништву деце, родитеља и васпитача. Програм који настаје је смислено повезан са контекстом и истраживањима релевантим деци и одраслима у заједници.

Планирање је тематско или пројектно, засновано на интегрисаном приступу учења у коме постоји јединство доживљаја, мисли и делања. Процес планирања је стваралачки (није унапред дат) и одражава реалност живота групе, смислен је заједници а доноси измене у простору и креираним ресурсима. У процес планирања укључени су и родитељи а васпитач планира места у локалној заједници у којима деца могу да проширују искуства везана за тему или пројекат. Циљ у планирању није доћи до брзог решења или овладати неким знањима већ планирање подршке процесу учења засноване на принципима развијања реалног програма.

Документовање омогућава видљивост програма и учења и развоја деце. Видљивост процеса учења је пре свега доступан и потребан деци како би могли да посматрају свој напредак у учењу, да договарају и праве претпоставке о будућем смеру истраживања. Сврха документовања је и континуирано грађење квалитета програма кроз критичко преиспитивање и рефлексивни приступ.

Вредновање квалитета рада Установе врши се кроз спољашње вредновање квалитета рада установе и самовредновање.

Екстерно вредновање квалитета рада Установе је реализовано радне 2015/2016. године. На основу оцене стања у Установи коју је образложио Тим за спољашње вредновање, израђен је план за унапређивање рада Установе.

Самовредновање као реалан процес доноси ефекте кроз подстицање добре праксе, помагање запосленима да препознају сопствене вештине и стручност и омогућава заједничко учење и професионални развој. Спроводи се кроз кључне области дефинисане Правилником о стандардима квалитета рада установе. **Циљ** процеса и рада на овим областима самовредновања је **грађење квалитетне праксе** предшколске установе као заједнице учења и реалног програма васпитно-образовног рада са децом са једне стране, и **афирмација предшколског програма Установе** у друштвеној и професионалној заједници, са друге стране.

У Тиму за самовредновање Установе сагледава се сопствена пракса која води ка унапређењу у грађењу културе вртића, развијању реалног програма и подржавања дијалога са родитељима и децом кроз критички приступ пракси и отвореност за преиспитивање и промену. На почетку сваке радне године фокус стављамо на једну од кључних области. Акциони план обухвата ослушкивање заједничких потреба породице, предшколске установе, увида из праксе, специфичности вртића, породица деце, као и заједничког контекста учења.

Акциони план садржи активности, носиоце и време реализације. У оквиру активности спроводи се континуирано информисање, креирање различитих облика и могућности рада свих интересних група у процесу самовредновања у установи. На овај начин, васпитач из улоге рефлексивног практичара сагледава своју праксу, детаљније упознаје како да на различите начине, својствене конкретном вртићу може да разматра индикаторе. То представља полазиште за промишљање о акцијама које ће унапредити рад наше Установе и васпитно-образовну праксу.

У процес самовредновања квалитета рада Установа укључује све оне којима је квалитет важан и који учествују у његовом грађењу: васпитаче, родитеље, децу, друге запослене у вртићима, представнике локалне заједнице. Конструктивни предлози проистекли из размена између интересних група представљају полазиште за израду Годишњег плана Установе. Заједничка настојања усмерена су ка остваривању предложених мера за унапређење квалитета рада, о чему постоје писани записи (извештаји о процесу праћења квалитета рада). Евалуација спроведених мера за унапређивање квалитета рада врши се на основу извештаја, а усаглашеност планираних мера за унапређивање квалитета са проценом стања у Установи постиже се континуираном сарадњом Тима за самовредновање на нивоу Установе, Стручног актива за развојно планирање и Тима за унапређење квалитета и развој установе. Дијалог три тима води ка стварању нових перспектива, као и конкретних планова за наредну радну годину.

Предшколски програм сачинио *Тим за обезбеђивање квалитета и развој установе.*

У Голупцу, 15.09.2022. године
Број:

ДИРЕКТОР ПУ „ЛАСТА“
Милена Ђурђевић

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА
Миливоје Богић
